

Dette er et indlæg ift. de igangværende samtaler og drøftelser om ungdomsuddannelserne. Indlægget adresserer især udfordringerne ved mangelen på faglærte.

Hovedsynspunktet er, at det (igen) skal være attraktivt at blive og være faglært.

For at kunne forstå problematikkerne og derfra lave relevante ændringer i systemerne, vil det være formålstjenligt at se på *situationen for en ung, som skal vælge* efter 9./10. klasse:

- 1.1. Den unge (og ikke mindst hendes mor) synes, det er tidligt at skulle vælge erhverv.
- 1.2. Tager den unge gymnasiet, udskydes dette valg min. 2 år (ved en HF).
- 1.3. Mor (som er den unges vigtigste vejleder) kender ikke nogen faglærte - har måske set bygningsarbejdere kravle på et tag eller hørt om stressede sosu'er. Sådan noget farligt og hårdt arbejde kan mor ikke anbefale sin søn / datter.

Løsninger heroverfor kunne være: Mere *praktik i grundskolen* = mere kendskab. Og en udskydelse af valg af erhverv via en ændring af ungdomsuddannelserne, se senere.

Så meget om selve valgsituationen. Et andet og stort problem, som angår selve erhvervsuddannelserne er *det store frafald*, hvori der ligger både menneskelige nederlag og materielle tab for de involverede. Hvad er det betinget af?

- 2.1. Unge har brug for et sted at være og ikke mindst: høre til. De er i en voldsom, *personlig udviklingsproces*, hvori spejling ift. andre er vigtig. Disse behov mødes ikke i samme grad på erhvervsuddannelserne som på de gymnasiale uddannelser, hvor man følger sin stamklasse igennem uddannelsen
- 2.2. Det sociale er vigtigt – at mødes på tværs af køn, på tværs af alder, i organiserede sammenhænge. Også her har de gymnasiale uddannelser fordele, med skolefester mm.
- 2.3. Frafalddet skyldes også de særlige omstændigheder med (mangel på) *praktikpladser*, hvor det stort set er op til den unge at skaffe en plads.

Hvad skal der så til for at få flere til at vælge og til at gennemføre en erhvervsuddannelse?

Efter min mening er det ikke del-løsninger, såsom at gøre det sværere at komme i gymnasiet, der skal til. Eller en såkaldt praktikplads-garanti. Eller lidt håndører til erhvervsskolerne, øremærket til studiesociale tiltag. Men:

- 3.1. Erhvervsvalget skal udskydes.
- 3.2. Opdelingen gymnasial contra erhvervsuddannelse skal udviskes.
- 3.3. Erhvervsuddannelser med *sidemandsoplæring* skal grundlæggende bibeholdes, men at skaffe de nødvendige murere må ikke være afhængig af, om murerfirmaerne vil tage lærlinge.
- 3.4. De unge skal kunne se sig selv i uddannelser sammen med (alle) andre unge.
- 3.5. Uddannelserne skal være så rummelige, at de kan rumme de unge - så behovet for alle særforanstaltninger i jobcentre og FGU forsvinder.
- 3.6. Hver ung har sin egen *uddannelsesplan*, som justeres efter behov.

For mig at se, må vi gøre op med opdelingen: Erhvervsskole / gymnasium. Efter grundskolen (9./ 10. Klasse), *fortsætter alle i en ungdomsuddannelse* med ½ basisår, hvor man møder forskellige uddannelsesretninger, kommer i praktik, går til prøver, hvis udfald bruges til at definere den videre vej, efter basis-halvåret. Sigtet er:

- 4.1. At skabe et ungdomsmiljø, der inkluderende.
- 4.2. At udskyde valget – og kvalificere det.
- 4.3. At ophæve taxameter-tænkningen.
- 4.4. At undgå, at nogle skal ud i særlig-særlige institutioner eller køres rundt i jobcenter-regi.
- 4.5. At alle uddannelsesinstitutioner kan rumme *unge med særlige behov* (hvilket ikke er det samme som inklusion, hvor alle skal gå sammen).
- 4.6. At muligheden for at 'gå ud til ingenting' efter 9./10. klasse forsvinder.
- 4.7. At selv *såkaldt skoletrætte* skal kunne se sig selv i fortsat uddannelse, som skal have et stort praktisk element med indbyggede succes'er og sejre.
- 4.8. At systemet med *svendebrev* mv bevarer.

Og – det kræver *investeringer*. Det kræver, at vi investerer i de unges uddannelse og samfundets fremtid. *Der skal bygges nye skoler*. Nogle steder er forskellige uddannelsesretninger allerede slået sammen (ex. Rybners i Esbjerg) - men det er altid indenfor det gymnasiale, ikke på tværs af erhvervs- og gymnasiale uddannelser, mig bekendt.

Finansiering.

- 5.1. Ingen SU til 18-årige.
- 5.2. Undtagelse: SU til 18-årige, når de er i praktik.
- 5.3. SU til 19-årige: Forældreindkomst-skalaen justeres, så det kun er unge fra lavindkomstfamilier, der får SU.
- 5.4. Alle virksomheder betaler et beløb pr. ansat til medfinansiering af ungdomsuddannelserne.
- 5.5. Virksomheder betaler et beløb (løn) til praktikanter ('lærlinge') som supplement til deres SU. Beløbet er mindre end den nuværende lærlingeløn. Denne praktikantløn er ikke en del af overenskomst-systemet. Praktikantlønnen gives også til eventuelle 17-årige praktikanter.
- 5.6. Alle virksomheder betaler således til systemet; til gengæld er praktikantlønnen mindre end den nuværende lærlingeløn. Øget *incitament* til at tage praktikanter.
- 5.7. Færre udgifter til Uddannelseshjælp - alle får i princippet en kompetencegivende uddannelse.
- 5.8. STU bevarer. FGU nedlægges.

Venlig hilsen

Ole T. Bertelsen. Bertel6@gmail.com Mobil 2244 7747.

